

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Basiskartlegging av utvalgte verneområder i Troms og Finnmark, 2021

NIBIO RAPPORT | VOL. 8 | NR. 14 | 2022

Thomas H. Carlsen^a, Sven Emil Hinderaker^a, Geir Arnesen^b, Elin Plathe^b og Kristin S. Johansen^b

^aNIBIO, avd. Kulturlandskap og biologisk mangfold

^bSállir Natur

TITTEL/TITLE

Basiskartlegging av utvalgte verneområder i Troms og Finnmark, 2021

FORFATTER(E)/AUTHOR(S)

Carlsen, T. H., Hinderaker, S. E., Arnesen, G., Plathe, E. & Johansen, K. S.

DATO/DATE:	RAPPORT NR./ REPORT NO.:	TILGJENGELIGHET/AVAILABILITY:	PROSJEKTNR./PROJECT NO.:	SAKSNR./ARCHIVE NO.:
01.02.2022	8/14/2022	Åpen	52461	22/00140
ISBN:	ISSN:	ANTALL SIDER/ NO. OF PAGES:	ANTALL VEDLEGG/ NO. OF APPENDICES:	
978-82-17-03005-8	2464-1162	24	0	

OPPDRAAGSGIVER/EMPLOYER:

Miljødirektoratet

KONTAKTPERSON/CONTACT PERSON:

Line-Kristin Larsen

STIKKORD/KEYWORDS:

Natur i Norge, NiN, naturtyper, verneområder, Børselvdalen, Seiland, Krokelvosen, Korsfjorden, Kvannesvatn

FAGOMRÅDE/FIELD OF WORK:

Kulturlandskap og biologisk mangfold

SAMMENDRAG/SUMMARY:

NIBIO har i samarbeid med Sáallir Natur kartlagt fem verneområder i Troms og Finnmark i 2021 etter kartleggingsmetodikken Natur i Norge (NiN). Rapporten oppsummerer forhold som kommer dårlig frem i kartobjekter og egenskapsdata som har blitt registret og rapportert via NiNapp. Rapporten inneholder generelle faglige vurderinger, eventuelle observerte forvatningsrelevante problemstillinger, praktiske utfordringer i felt, eventuell usikkerhet knyttet til kartleggingsenheter og viser noen utvalgte bilder for verneområdene.

LAND/COUNTRY:

Norge

FYLKE/COUNTY:

Troms og Finnmark

KOMMUNE/MUNICIPALITY:

Porsanger, Alta, Harstad

STED/LOKALITET:

Børselvdalen, Seiland, Krokelvosen, Korsfjorden, Kvannesvatn

GODKJENT /APPROVED

Anders Nielsen

AVDELINGSLEDER

PROSJEKTLEDER /PROJECT LEADER

Thomas Holm Carlsen

PROSJEKTLEDER

NIBIONORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Forord

NIBIO har i samarbeid med Sállir Natur kartlagt fem verneområder i Troms og Finnmark i 2021. Børselvdalen naturreservat ligger i Porsanger kommune, Seiland nasjonalpark, Krokelvosen naturreservat og Korsfjorden naturreservat ligger i Alta kommune og Kvannesvatn ligger i Harstad kommune. Kartlegginga ble foretatt etter gjeldende instruks for heldekkende NiN-kartlegging i målestokk 1:5000. For registrering av naturtyper har appen NiNapp, installert på iPad, blitt benyttet. Sammen med naturtypene har det blitt tatt bilde knyttet til polygonen og sendt inn sammen med kartleggingenheter og utvalgte LKM'er. I tillegg til registrerte naturtyper har fremmedarter og/eller rødlistede arter blitt registrert i appen Arter og sendt inn til Artsobservasjoner, rapporteringssystemet for arter. Denne rapporten supplerer innsende NiN-data og artsfunn ved å utdype evt. forvaltningsmessige utfordringer for de ulike verneområdene, som ikke blir fanget opp gjennom kartlegginga i NiNapp.

Vi takker Miljødirektoratet ved Line-Kristin Larsen, Statsforvalteren i Troms og Finnmark og Nasjonalparkforvalter Ingunn Ims Vistnes (Seiland nasjonalpark) for samarbeidet i dette oppdraget.

Tjøtta, 01.02.22

Thomas Holm Carlsen
Prosjektleder

Innhold

1	Innledning.....	5
2	Metoder.....	6
3	Resultater	7
3.1	Børselvdalen	7
	Generelle faglige vurderinger	7
	Observerte forvaltningsrelevante problemstillinger	8
	Praktiske utfordringer i felt.....	8
	Usikkerhet og alternative valg	9
	Bilder.....	9
3.2	Seiland nasjonalpark.....	11
	Generelle faglige vurderinger	11
	Observerte forvaltningsrelevante problemstillinger	12
	Praktiske utfordringer i felt.....	12
	Usikkerhet og alternative valg	12
	Bilder.....	13
3.3	Krokelvosen	14
	Generelle faglige vurderinger	14
	Observerte forvaltningsrelevante problemstillinger	14
	Praktiske utfordringer i felt.....	15
	Usikkerhet og alternative valg	15
	Bilder.....	15
3.4	Korsfjorden	17
	Generelle faglige vurderinger	17
	Observerte forvaltningsrelevante problemstillinger	18
	Praktiske utfordringer i felt.....	18
	Usikkerhet og alternative valg	18
	Bilder.....	18
3.5	Kvannesvatn	21
	Generelle faglige vurderinger	21
	Observerte forvaltningsrelevante problemstillinger	21
	Praktiske utfordringer i felt.....	22
	Usikkerhet og alternative valg	22
	Bilder.....	22

1 Innledning

Verneområder er områder der myndighetene har bestemt at naturen skal vernes mot inngrep eller forstyrrelser. Vernekategoriene er nasjonalpark, landskapsvernområde, naturreservat, biotopvernområde og marint verneområde.

Totalt er det nå 3 170 verneområder i Norge fordelt på 40 nasjonalparker, 2 357 naturreservat, 196 landskapsvernområder, 15 marine verneområder og 462 annet vern (eks. biotopvern). De fleste ligger på fastlandet, noen på Svalbard, ett på Jan Mayen og noen få gjelder marint vern. De siste årene er det også opprettet flere store nasjonalparker som omfatter skjærgårdsområder med mye sjøareal, som for eksempel Ytre Hvaler, Færder, Jomfruland og Raet. Arealmessig dekker de landbaserte verneområdene på fastlands-Norge 56 799 km². Dette tilsvarer 17,5 % av det totale landarealet på fastlands-Norge. Tilsvarende tall i 2000 var i underkant av 25 000 km² (www.ssb.no).

Verneområdene sikrer sårbare og truede naturtyper og biologisk mangfold, hegner om steds- og regiontypiske naturområder og bevarer områder med internasjonale og nasjonale verneverdier. I tillegg er det mange verneområdene der ferdsel er tillatt, viktige rekreasjonsområder for mennesker og bidrar på den måten til trivsel, økt livskvalitet og bedre helse (www.snl.no).

Regjeringen og Stortinget legger rammene for vern av natur i Norge. Ansvar for gjennomføring av vernarbeidet ligger hos Miljødirektoratet, de fylkesvise statsforvalterne og Sysselmannen på Svalbard. Instansene arbeider med utgangspunkt i naturmangfoldloven og Svalbardmiljøloven.

For å kunne sikre naturverdiene og kunne forvalte verneområdene på en god og bærekraftig måte trengs oppdatert kunnskap om naturgrunnlaget i verneområdene. Gjennom kartlegging av naturtyper etter gjeldende revisjon og instruks for Natur i Norge (NiN 2.1), samt artskartlegging av rødlistede og fremmede arter, får man nå oppdatert kunnskap om verneområdene våre. Dette gir forvaltninga et godt grunnlag for å kunne vurdere eventuelle tiltak for å sikre verdiene i verneområdene for fremtida.

NIBIO har i samarbeid med Sállir Natur AS kartlagt fem verneområder i Troms og Finnmark i 2021. Børselvdalen naturreservat ligger i Porsanger kommune, Seiland nasjonalpark, Krokelvosen naturreservat og Korsfjorden naturreservat ligger i Alta kommune og Kvannesvatn ligger i Harstad kommune.

2 Metoder

Kartlegging av natur i norske verneområder (NiN-basiskartlegging) blir utført som heldekkende NiN-kartlegging i målestokk 1:5000 etter gjeldende oppdragsbeskrivelse fra Miljødirektoratet og aktuelle kartleggingsveiledere fra Artsdatabanken (www.artsdatabanken.no/NiN). NiN-kartleggingen av naturtyper utføres via kartleggingsapplikasjonen NiNapp (NiNapp-web og NiNapp-felt) og artskartlegging av rødlistede arter (Henriksen og Hilmo 2015, Artsdatabanken 2021) og av fremmedarter (Artsdatabanken 2018) utføres med kartleggingsapplikasjonen Artsapp. Registreringene i felt blir utført med iPad sikret med vanntett og støtsikkert deksel (ulike produsenter).

Når det gjelder registrering av rødlistede arter ble en ny revisjon av norsk rødliste for arter lansert i slutten av prosjektperioden, etter endt feltarbeid (Artsdatabanken 2021). Kartlegginga av arter under feltsesongen ble utført ved bruk av forrige revisjonen av norsk rødliste for arter (Hilmo og Henriksen 2015), noe som betyr at enkelte arter som nå har kommet inn på rødlista i 2021 ikke har blitt kartlagt, eller kun har blitt kartlagt som forekommende eller ikke. Eksempler på arter som finnes i verneområdene vi har kartlagt i 2021 er reinrose (fra LC til NT), blåstarr (fra LC til NT), rabbestarr (fra LC til NT), rosekarse (fra LC til NT), fjellkurle (fra LC til NT). Eksempel på art som i siste revisjon har blitt tatt ut av rødlista er bakkesøte (NT til LC). I rapporten har rødlisteartene blitt benevnt med oppdatert rødlistestatus fra 2021 (Artsdatabanken 2021).

I tilknytning til naturtypekartleggingen skal det i NiNapp på iPad tas et bilde fra hver kartleggingsenhet som er utfigurert. Bildet skal dokumentere en forvaltningsutfordring i en kartleggingsenhet, og/eller illustrerer det som er typisk for enheten.

I forkant av feltarbeid ble forvaltningsmyndigheten (statsforvalter) kontaktet. Her ble særskilte forhold avklart som informasjon, sårbarhetsvurderinger, tilgjengelighet, tilgang til båt o.a.

3 Resultater

3.1 Børselvdalen

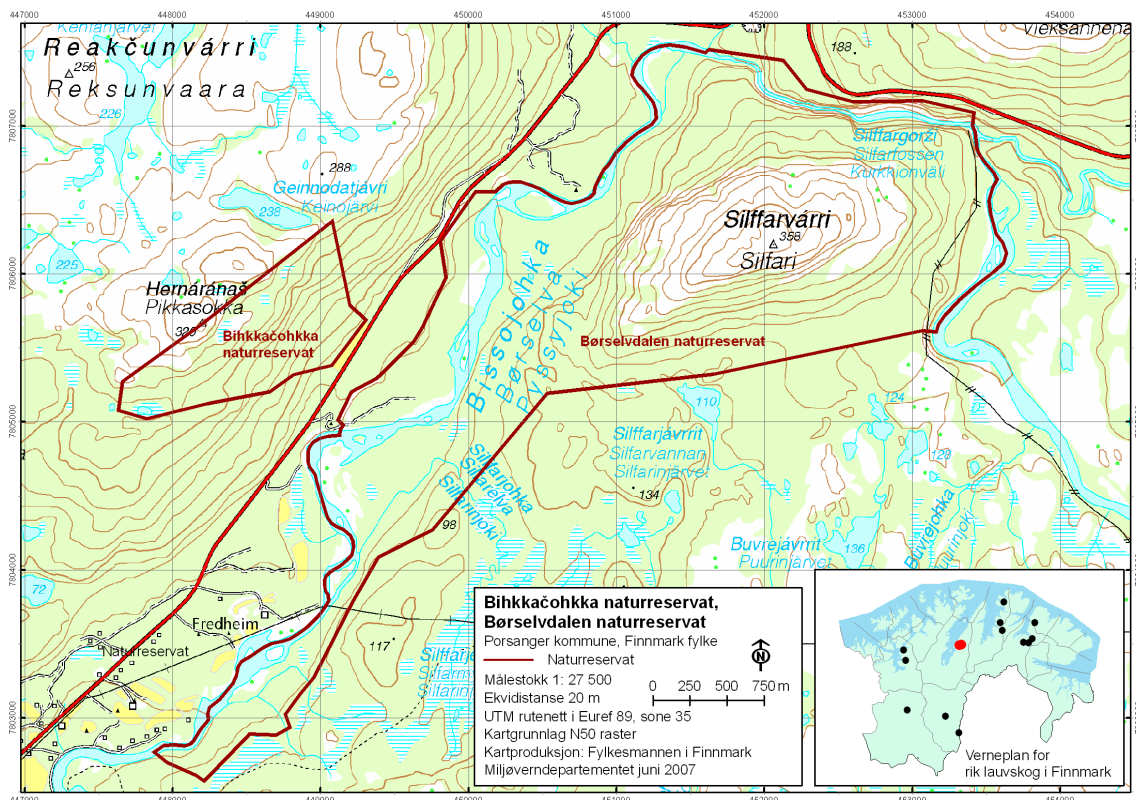
Kommune: Porsanger

Nettoareal: 7 931 daa

Verneområde ID: VV00002494

Verneform: Naturreservat

Kartlegger(e): Thomas Holm Carlsen (NIBIO), Sven Emil Hinderaker (NIBIO), Thorstein Paulsen (NIBIO), Geir Arnesen (Sállir), Kristin S. Johansen (Sállir), Elin Plathe (Sállir), Martha Karijord (Sállir)

Figur 1: Verneområdekart over Børselvdalen naturreservat. Hentet fra Naturbase (www.miljodirektoratet.no).

Generelle faglige vurderinger

Børselvdalen naturreservat er viden kjent for sin dolomittforekomst, noe som er lett synlig på toppen av Silffarvárri. Reservatet kan grovt deles inn i tre hovedgrupper av naturtyper: de flompåvirkede naturtypene langs Børselva, den bjørkedominerte skogen overfor elva og rundt Silffarvárri, og den lyse og vegetasjonsfattige dolomittkollen Silffarvárri, med sine fjelltyper og spesielle forvitningsgrusutforminger.

Langs Børselva finnes store områder med flomskogsmark på finmateriale, som noen steder forekommer i veksling med høgstaudeskog. Det forekommer også endel åpen flomfastmark langs elva. Disse er svært kalkrike på grunn av at massene i stor grad stammer fra karbonatbergartene rundt Silfar canyon lenger opp i elva. Det er derfor forekomster av mange kalkkrevende og sårbare

planterarter slik som reinrose (NT, nært trua), rødsildre (NT, nært trua) og klåved (NT, nært trua). På vestsiden er det en lang skrent som er klassifisert som aktiv skredmark. Flommene i elva kommer inn til den og destabiliserer skrenten. En del partier av den er også stabilisert og i stor grad utviklet til skogsmark med raspreg. Også dette området er svært kalkrikt og rødflangre forekommer i store mengder.

De nedre delene av Børselvdalen - som sørlige deler av reservatet er en del av - ligger på tykke sedimenter fra tidligere elveløp som i dag ligger på et høyere nivå. Det er trolig en kompleks kvartærgeologisk forklaring på hvorfor det er slik. Massene fra Silfar canyon, landhevning, og glasiologisk historie er åpenbart viktige elementer. Resultatet er at det er flere nivåer av elvesletter i dalen. De laveste ligger inntil dagens løp, og beveger man seg vekk fra elva finner en høyere terrasser med skogbevokste elvesletter. De laveste ligger i dagens flomsone, mens de som er høyere ofte har tørr skog, med lyng og lavskog, men noen har høystaudeskog der det kommer kildevann.

Skogspartiene mellom de flompåvirkede lavereliggende områder og det skrinne fjellpartiet på toppen, bærer preg av å være fattige på kalk, til tross for at hele reservatet ligger på kalkstein. Det er det varierende laget med breelvavsetninger fra kalkfattige bergarter lengre inn i området som er årsaken til dette. Skogspartiene på sør og østsida av Silffarvarri er stort sett blåbærskoger (T4-C-1) og bærlyngskoger (T4-C-5), mens på nordsida er det generelt noe friskere og noe mer kalkrikt i form av svak lågurtskog (T4-C-2). Nedenfor rasmarene og de åpne dolomittområdene fra kollen finnes betydelig mer kalkrike skoger i form av lågurtskog (T4-C-3) og partier med kalklågurtskog (T4-C-4). Skogene er bjørkedominerte med innslag av furu og noe osp på vestsida.

Fjellområdene på dolomittkollen Silffarvarri er svært komplekse og består del av svakt til sterkt kalkrike fjell-lyngheier (T3-C-8), nakent berg (T1-C-10), kalkrik rabbe (T14-C-2), kalkrik rabbepreget blokkmark (T27-C-7) og partier med forvitret dolomittgrus (T28-C-3). Langskantene ned mot skogen og i bratte skråninger dominerer sterk kalkrik rasmare (T13-C-8). Dette svært spesielle dolomittlandskapet er stort sett fattig på vegetasjon, men innehar en sammensetning av noen hardføre og spesialiserte arter som har blitt rødlistet i siste revisjon av Norsk rødliste for arter (Artsdatabanken 2021) som rabbestarr (NT, nært trua), reinrose (NT, nært trua), rosekarse (NT, nært trua) og fjellkurle (NT, nært trua). Det ble også gjort flere funn av den sårbare arten blodvrangmose (VU, sårbar).

Det ble ikke registrert fremmedarter i Børselvdalen naturreservat.

Observerte forvaltningsrelevante problemstillinger

Deler av reservatet er i ferd med å gro igjen med bjørk. Spesielt synlig er det på de gamle, tørrlagte elveslettene. Selv om beitetrykket fra husdyr var betydelig høyere før, er gjengroinga nå en naturlig prosess i en natur som ikke er kulturbetinga. Det ble ikke registrert nevneverdig slitasje i reservatet. Noen få stier og kjørespor ble registrert i det mest besøkte og brukte området innafor reservatgrensa på elvebreddens vestside mellom Koirakuoppa via Ala-, Keski- og Yli-Karhakkasuantto til Guhkesnjärva, men avtrykket og slitasje her er minimalt. Stiene som ble registrert i bjørkeskogen i sentrale deler av reservatet og mot toppen av Silffarvarri er knapt nok synlige og hele det sentrale området virker mer eller mindre uberørt.

Praktiske utfordringer i felt

Det er en lang anmarsj til de innerste delene av området, og Børselva måtte vades for å komme inn til de sentrale deler av reservatet. Børselva er krevede å vade på en trygg måte, spesielt i perioder av året med høy vannføring og det medfører en viss risiko å vade. Men det finnes vadbare områder der elva er bred.

Usikkerhet og alternative valg

Skille mellom høgstaudeskog og flomskogsmark kan være vanskelig. Vi har valgt å sette skillet slik at nederste terrasse med elveslette er ført til flomskogsmark og øvrige forekomster er ført til høystaudeskog.

Mange av de klassiske kalkindikatorerne i kalklågurtskog som vårerteknapp, krattfiol, myske, trollbær finnes ikke så langt nord, noe som gjør det utfordrende å avgjøre hvilken kartleggingsenhet man skal velge i forhold til kalkinnhold (KA). Vi har benyttet rødflangre som kalklågurtindikator, en art som nokså vanlig også i friskere skogsmark her. Det var også utfordrende å finne gode svaklågurtsindikatorer i området. De klassiske svaklågurtsindikatorerne som gaukesyre og hvitveis finner vi heller ikke her, selv om de er registrert spredt i regionen.

Den spesielle dolomittgrusen man finner på Silffarvárrí er dannet av frostprosesser og er mest kjent i Norge fra Svalbard. I gjeldende versjon av NiN (NiN 2.1) fanges dette fenomenet opp i kartleggingsenhet T28-C-3, sterk kalkrik polarørken, som egentlig er relatert til områder nord eller ovenfor arktisk tundra (over 200-500 moh. nord og øst på Svalbard). Utfordringene med dolomittgrusen på Silffarvárrí ble diskutert med Rune Halvorsen og vi ble enige om å kartlegge områdene som polarørken (T28-C-3). Forvittringsgrus er et tema som bli revidert og ryddet opp i i NiN 3.0 (Rune Halvorsen pers. medd.).

Bilder

Bilde 1: Åpen flomfastmark (T18) som er i ferd med å gro igjen med trær. Foto: Elin Plathe, Sállir Natur.

Bilde 2: Fattig bjørkeskog av blåbærtypen (T4-C-1) med blåbær, smyle og skrubber som dominerende karplanter i feltsjiktet. Foto: Thomas Holm Carlsen, NIBIO.

Bilde 3: Forvitningsmark med dolomittgrus kartlagt som sterkt kalkrik polar ørken (T28-C-3). I slike områder ble det funnet rødlistede arter som rabbestarr (NT), reinrose (NT), rosekarse (NT) og blodvrangmose (VU). Foto: Thomas Holm Carlsen, NIBIO.

3.2 Seiland nasjonalpark

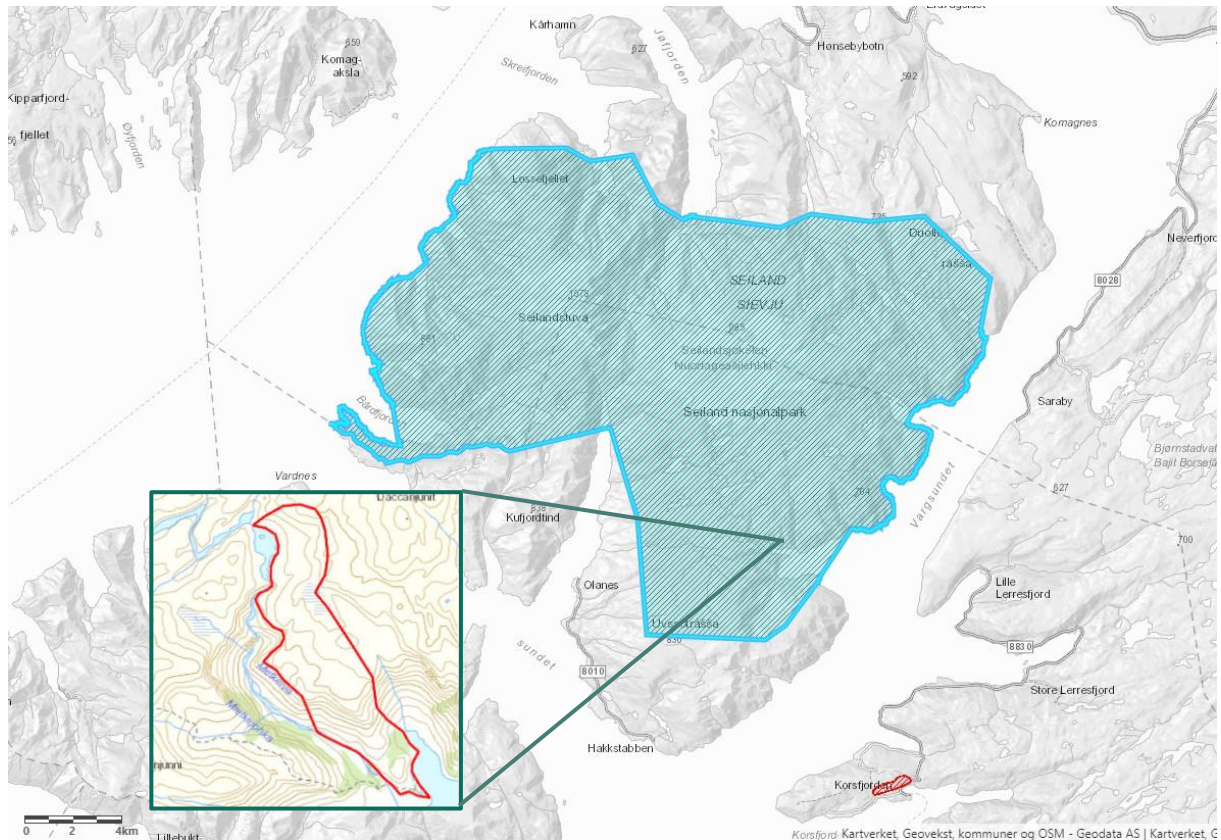
Kommune: Alta (kartleggingsområdet)

Nettoareal: 501 daa

Verneområde ID: VV00002436

Verneform: Nasjonalpark

Kartlegger(e): Kristin S. Johansen (Sállir), Elin Plathe (Sállir)

Figur 2: Oversiktskart over Seiland nasjonalpark (i blått) og for kartleggingsområdet i Bekkarfjorden ved utløpet av Melkelva (innfelt med rødt omriss). Kartutsnitt hentet fra Naturbase (www.miljodirektoratet.no).

Generelle faglige vurderinger

Det kartlagte området består av intermediær og svakt kalkrik fjellhei (T3-C4-6/C7-9) i jevnlig vekslning med fuktsig med åpen jordvannsmyr (V1-C-2/C-3/C-6/C-7). De lange dalsidene som skråner ned mot Bekkarfjord har vært slått og beitet i lang tid, og består av ulike utforminger av kalkrik og svakt kalkrik semi-naturlig eng (T32-C-5/C-9) med slåttepreg.

Området har vært brukt til beite for rein i flere tusen år. Det har vært sauebeite i området fram til ca. 1960, men det er usikkert hvor mange dyr dette er snakk om. Sauebeite ble gjenopptatt på den vestsiden av Melkelva i 1995, etter 35 år uten beite. Skråningene ned mot Bekkarfjord ble slått frem til ca. 1960.

Området er svært frodig og har innslag av arter som går på semi-naturlig mark, men som i nord også trives i kalkrike deler av fjellet. Det er ikke funnet noen rødlistede arter på lokaliteten, verken under denne kartleggingen eller tidligere. Det kan være et visst potensial for beitemarkssopp i liene, dette kan med fordel undersøkes noe seinere på sesongen. Det ble ikke registrert noen fremmedarter på lokaliteten.

Observerte forvaltningsrelevante problemstillinger

Det kartlagte området dekker en av innfallsportene til Seiland nasjonalpark, noe som vises i form av slitasje rundt ilandstigningspunktet. Det ligger en flytebrygge i Bekkarfjord som besøkende kan fortøye båter til og gå i land fra, og det er lagt til rette for bålfyring gjennom en etablert bål plass med tilhørende benker. Det er likevel observert flere bål plasser utenom denne, og hele det nedre området (neset med bål plass og brygge) har mange stier som går i alle retninger. Dette utgjør tydelig slitasje på akkurat dette området. Det går en sti fra fjæra, opp gjennom slåtteengene og opp på fjellet. Denne stien brukes jevnt, men ser ikke ut til å øke slitasjen på terrenget rundt. Vi fant ingen menneskeskapt objekter under kartleggingen, annet enn elementene knyttet til innfallsporten. Det var lite søppel å se, og SNO og nasjonalparkforvalter plukka det som var den dagen kartlegginga ble utført.

Det bør vurderes om det skal gjennomføres en sårbarhetsanalyse med bakgrunn i økt tilgjengelighet for områdene ved Bekkarfjord.

For å ivareta de viktige semi-naturlige naturtypene som finnes i området bør det også vurderes om slått skal gjenopptas i området. En skjøtselsplan for avgrensede lokaliteter kan være et godt grunnlag for en best mulig ivaretagelse av disse naturtypelokalitetene.

Praktiske utfordringer i felt

Det går ingen ruteskyss til Bekkarfjord, men vi fikk skyss av SNO fra Alta som skulle samme vei. Retur ble bestilt gjennom private tilbydere av båtskyss i Alta. På dagen for kartleggingen var det nydelige værforhold, og selve arbeidet foregikk uten noen problemer.

Usikkerhet og alternative valg

Vegetasjonen på Seiland har et karakteristisk preg. Dette er et resultat av et særegent klima som følge av nærhet til Seilandsjøkelen, berggrunnssammensetning, samt en brukshistorie med slått og lang tids beite av rein og stedvis sau på hele Seiland.

Det er usikkert om det i dag er beitetrykket eller snødekkevarighet som er den viktigste prosessen for å opprettholde artsinventaret i de engpregede lesidene i området. Kalkrike og svakt kalkrike lesider (T3-C-7, T3-C-14) på denne breddegraden har mye av det samme artsinventaret som semi-naturlige enger (T32-C-9/C-20). Det er derfor tilknyttet en usikkerhet rundt disse kartlagte naturtypene.

Ved hjelp av flyfoto er det observert tresatte øyer ved Melkevatna det litt lenger inn på øya. Disse ligger på 260 moh, og arealene rundt er treløse. En mulig forklaring er at beitetrykket har vært så stort på Seiland over så lang tid på det områdene som er tilgjengelig for beitedyra, at trærne ikke får etablert seg her. I dette tilfellet vil beitetrykk være viktigste faktor til opprettholdelsen av artsmangfoldet på øya.

Bilder

Bilde 4: Oversiktsbilde over landskapet på Seiland. Foto: Kristin Sommerseth Johansen, Sállir Natur.

Bilde 5: Slåtteeeng i skråningen ned mot Bekkarfjord. Foto: Elin Plathe, Sállir Natur.

3.3 Krokelvosen

Kommune: Alta

Nettoareal: 80 daa

Verneområde ID: VV00000025

Verneform: Naturreservat

Kartlegger(e): Elin Plathe (Sállir)

Figur 3: Oversiktskart over Krokelvosen naturreservat (i blått). Kartutsnitt hentet fra Naturbase (www.miljodirektoratet.no).

Generelle faglige vurderinger

Verneområdet dekker et elveutløp i ei brei bukt med store strandengkomplekser. Tilgrensende områder er i stor grad kulturmark som fortsatt er i bruk som beite. Naturtypene som ble registrert er med stor overvekt strandenger i øvre geolitoral og supralitoral, og strandenger i nedre og midtre geolitoral (T12-C-1/C-2). I tillegg til disse finnes det brune dyner og dynehei (T21-C-3), saltpåvirket myrkant (V1-C-9), driftvoll (T24-C-1), samt noe blåbærskog (T4-C-1) og myr- og sumpskogsmark (V2-C-2) i de innerste delene av reservatet. Deler av verneområdets areal er marine vannmasser, og er derfor ikke kartlagt. Landformen elvedelta finnes her.

Det ble ikke funnet rødlistearter i området under feltarbeidet, og det er ikke registrert tidligere funn av rødlistearter her. Det ble heller ikke funnet fremmedarter i reservatet.

Observerte forvaltningsrelevante problemstillinger

Det beiter sau på lokaliteten. Det er viktig å unngå for høyt beitetrykk, da dette kan endre artssammensetningen på strandenga og sanddynemarken og føre til slitasje og erosjon. Et gjerde

skiller verneområdet fra tilgrensende drevet mark. Det bør unngås at arter herfra sprer seg inn i strandengene.

Under befaring ble det observert noe søppel på området. Dette blant annet i form av en gammel ovn i blåbærskogen i østenden av reservatet, samt noen store rør på strandengen og saltpåvirkede myra i nordøstlig del.

Det er grøftingsinngrep i myr-og sumpskogsmarken i den nordøstlig del av reservatet, der det nylig er hugd trær og grøftet såvidt innenfor grensen til reservatet. Det er nokså store grøftingsinngrep gjort i strandengen og myra i indre deler av reservatet i forbindelse med tilgrensende kulturmark.

Praktiske utfordringer i felt

Ingen spesielle.

Usikkerhet og alternative valg

Området tilføres jevnlig brakkvann og soneringen i strandsonen er derfor ikke så utpreget slik som i mer saltpåvirkede enger. Noen steder i reservatet kan det derfor være en utfordring å skille mellom grunntypene øvre geolitoral og supralitoral (T12-C-1) kontra midtre og nedre geolitoral (T12-C-2). Dette fordi salttolerante arter i mindre grad dominerer midtre og nedre geolitoral sammenlignet med strandenger som er mindre brakkvannspåvirket.

Det er knyttet usikkerhet til grensen mellom saltpåvirket myrkant og øvre strandeng i de indre delene av reservatet, der det er gjort omfattende grøftingsinngrep som påvirker arts sammensetningen.

Bilder

Bilde 6: Nedre strandeng i veksling med åpne partier som er en del av marin bunn. Foto: Elin Plathe, Sállir Natur.

Bilde 7: Sanddynemark med beitepreg i ytre deler av reservatet. Foto: Elin Plathe / Sállir Natur.

Bilde 8: Saltpåvirket myrkant (V1-C-9) i indre deler av reservatet. Myra grenser til strandeng i nedre deler, og blåbærskog i øvre deler. Foto: Elin Plathe, Sállir Natur.

3.4 Korsfjorden

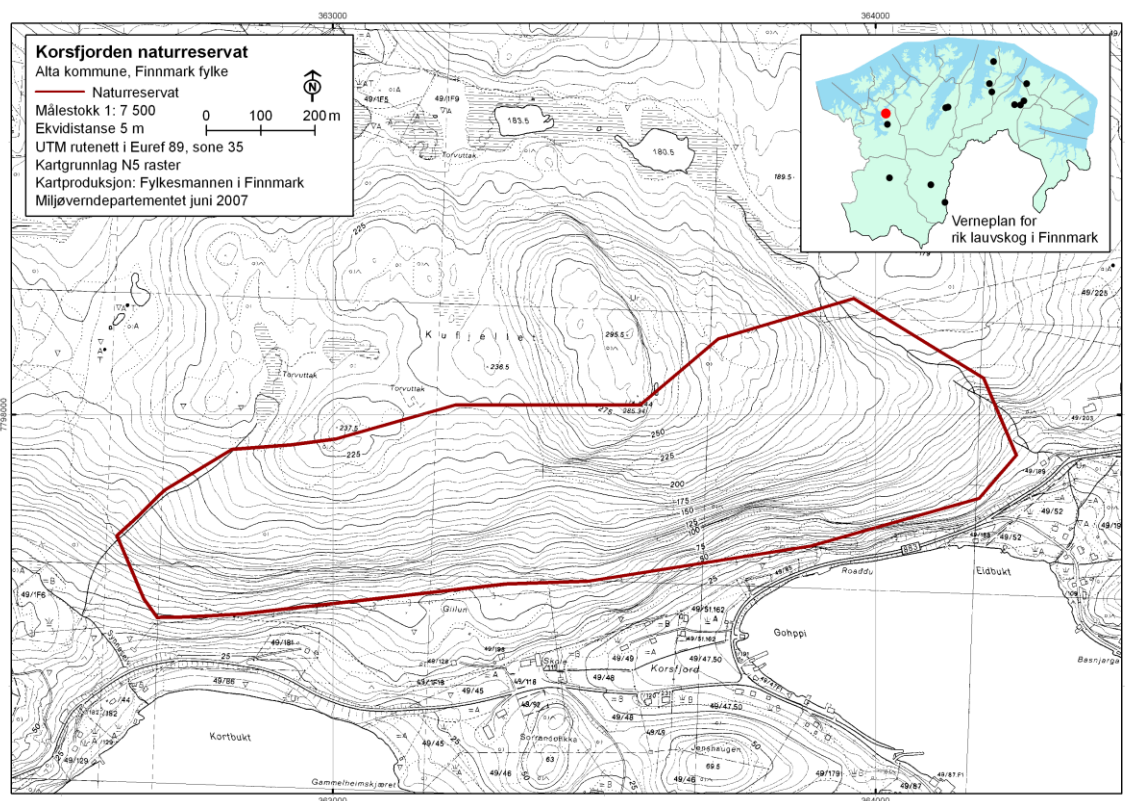
Kommune: Alta

Nettoareal: 527 daa

Verneområde ID: VV00002492

Verneform: Naturreservat

Kartlegger(e): Geir Arnesen (Sállir)

Figur 4: Oversiktskart over Korsfjorden naturreservat. Hentet fra Naturbase (www.miljodirektoratet.no).

Generelle faglige vurderinger

Reservatet ligger sørvendt til i en bratt li på nordsiden av Korsfjorden som er en sidefjord på vestsiden av Altafjorden. Det er temmelig gunstige lokalklimatiske forhold på grunn av den bratte sørvendte beliggenheten. Det er derfor utviklet en blandingsskog med bjørk, silkeselje og rogn. Det er også innslag av gråor og det mer varmekrevende treslaget hegg. Berggrunnen i området består hovedsakelig av gneis, noe som gir sure substratforhold. Det er derfor knapt noen basekrevende arter i området.

Naturtypene er ulike skogstyper samt noe semi-naturlig eng i seine gjenvekststadier. Sistnevnte stammer fra tiden da området ble brukt som beiteområde. Det er snakk om gamle naturbeitemarker i vestlige og sørlige deler av reservatet som nå gror igjen med gjenveksttrær og har kommet langt i å utvikle seg til den korresponderende skogstypen. Resterende områder er ulike skogstyper. I de bratte områdene er det høystaudeskog, mange steder med noe tørkeutsatt preg. Lenger oppe er det mest blåbærskog (T4-C-1) og bærlyngskog (T4-C-5). Helt i øst går det en liten dal med noe storebregneskog (T4-C-17) i bunnen.

Både når det gjelder arter og naturtyper er det egentlig temmelig trivielle forhold i reservatet, så det spesielle er at det er en har en slik rik relativt rik lauvskog så langt mot nord. Dette er en utpost for høyproduktiv lauvskog. Det er også en utpost for enkelte østlige arter slik som den rødlistede finnmarksfrøstjerne (VU, sårbar). Denne arten ble ikke påvist under kartleggingen, og sist sett i 1985.

Skogsområdene bærer preg av å være drevet, det er små mengder av død ved og foreløpig lite potensial for arter knyttet til gammel skog. Enkelte gamle trær finnes i utilgjengelige klyper og hyller, og det er også enkelte gamle overstandere, mest av selje, i de gjengroende naturbeitemarkene (T32).

Observerte forvaltningsrelevante problemstillinger

Området har ingen spesielle utfordringer med tanke på fremmede arter eller slitasje. Verdiene vil sakte øke ettersom skogen i området blir eldre. Foreløpig er det store arealer som er dominert av gjenveksttrær.

Praktiske utfordringer i felt

Noen få arealer var for bratte til å oppsøke i felt, men dette har ikke påvirket kartleggingen i nevneverdig grad.

Usikkerhet og alternative valg

Tørkeutsatt høgstaudeskog (T4-C-19) kan være vanskelig å skille fra vanlig høgstaudeskog (T4-C-18). Varme forhold på grunn av soleksponering, og en kildevannspåvirkning som trolig er noe svak og sesongavhengig fører til høyere uttørkingsfare. Store deler av de høgstaudedominerte arealene har en derfor valgt å kartlegge som tørkeutsatt høgstaudeskog (T4-C-19).

Bilder

Bilde 9: Områder øst i reservatet som er tolket som noe tørkeutsatt høgstaudeskog. Foto: Geir Arnesen, Sállir Natur.

Bilde 10: Et engareal som gror igjen mot den korresponderende skogstypen som ser ut til å være en type høgstaudeskog. Noen svært store og gamle seljer som en kan diskutere hvorvidt har vært styvet finnes i dette området som ligger sørvest i reservatet. Foto: Geir Arnesen, Sállir Natur.

Bilde 11: I øvre deler av reservatet er det mye areal som har vært avskoget og nå har gjenvekstskog. Naturtypen her er tolket til å være semi-naturlige enger med mindre hevdpreg (naturbeitemarker). Foto: Geir Arnesen, Sállir Natur.

3.5 Kvannesvatn

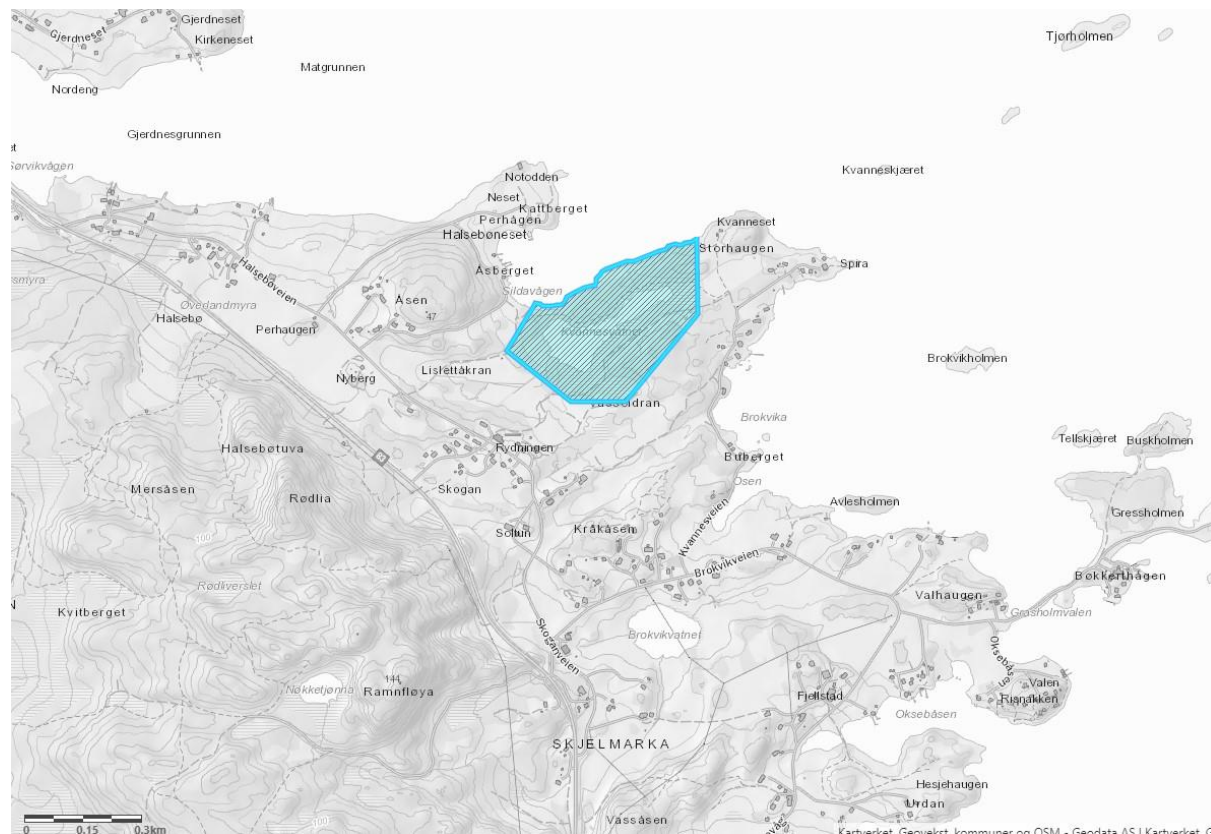
Kommune: Harstad

Nettoareal: 125 daa

Verneområde ID: VV00000165

Verneform: Naturreservat

Kartlegger(e): Sven Emil Hinderaker (NIBIO)

Figur 5: Oversiktskart over Kvannesvatn naturreservat (i blått). Kartutsnitt hentet fra Naturbase (www.miljodirektoratet.no).

Generelle faglige vurderinger

Kvannesvatn naturreservat omfatter det sentrale Kvannesvatnet, med nærliggende våtmarksområder, skog og øvrig natur. Reservatet grenser mot landbruksarealer, men også sjøen i den nordvestlige delen av området. Området er svært kalkrikt, med forekomst av blant annet trollbær i kalklågurtskog (T4-C-4) i den nordøstlige delen. Store deler av den øvrige skogen er påvirket av sigevann og fremstår som kalkrik høgstaudeskog (T4-C-18) i skråningene. Ellers finnes kalkrik myr og sumpskogsmark (V2-C-3) i grensen mot de rike myrene (V1-C-4), myrkanter (V1-C-8) og kalkrik helofyttsump (L4-C-3). På østsiden av vannet er det et område med brakklagt intensivt drevet eng (T45). Området har noe spor etter beite.

Observerte forvaltningsrelevante problemstillinger

Sitkagran har etablert seg langs åsryggen i nordøst. Denne ser ut til å spre seg sakte, men sikkert, og det anbefales å få denne fjernet før den brer mer om seg, kveler undervegetasjonen og evt. sprer seg videre med frø.

Bakkesøte (tidligere NT, nært trua), ble observert langs turstien som går på nordsiden av vannet, og de fleste individene kan stå i fare for å bli tråkket ned ved hyppig ferdsel. Det kan derfor være viktig å se til at tråkk og menneskelig slitasje langs stien ikke økes uten at tiltak for å redusere dette vurderes.

Praktiske utfordringer i felt

Ingen spesielle.

Usikkerhet og alternative valg

Området grenser til mye landbruksjord, og beitedyr later til å ferdes i reservatet. Dette kan ha gjort at semi-naturlige arter har funnet veien inn i mange av skogspolygonene og skapt noe usikkerhet om enkelte steder kan være gjengroende T31/T32. I tillegg er det et generelt høyt kalknivå i området, og mye tilsig og kilder som fører til stor vannmetning. Utfordringen blir derfor at både rike og våte utforminger av semi-naturlig eng i sen gjengroing kan likne på det som er vurdert som høgstaudeskog i nordøst. Ett område ble vurdert til å kunne være en kildepåvirket våteng i gjengroing (V10-C-3).

Dette området grenser til innmark, og later også til å få et gjødselpreg fra tilsig. Ettersom artssammensetningen passer rimelig godt til kildepåvirket våteng, og området ligger nærme det som tidligere ser ut til å ha vært beitemark ble det vurdert slik med usikkerhet.

Ellers er det et område med usikkerhet i vest, som ikke ser ut som noe semi-naturlig, men som ser ut som det har vært ryddet, men så gror igjen. Dette er derfor antatt å være skogsmark som har vært ryddet, og som nå gror igjen.

Bilder

Bilde 12: Kvannesvatnet, med tilhørende kalkrik helofyttsump, myr og sumpskog ligger i det sentrale delen av reservatet. Foto: Sven Emil Hinderaker, NIBIO.

Bilde 13: Skogspartiene på de omkringliggende åsryggene nord mot sjøen er kalkrike med arter som bl.a. trollbær, firblad, hvitmaure, mjørdurt og teiebær. Foto: Sven Emil Hinderaker, NIBIO.

Litteraturreferanse

Artsdatabanken 2018. Fremmedartslista 2018. <https://www.artsdatabanken.no/fremmedartslista2018>

Artsdatabanken 2021. Norsk rødliste for arter 2021.
<https://www.artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/>

Henriksen S. og Hilmo O. (red.) 2015. Norsk rødliste for arter 2015. Artsdatabanken, Norge

Internettadresser:

Statens sentralbyrå: www.ssb.no

Store norske leksikon: www.snl.no

Naturbase: www.miljodirektoratet.no/tjenester/naturbase/

Artsdatabankens NiN-kartleggingsveiledere: www.artsdatabanken.no/NiN

Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) ble opprettet 1. juli 2015 som en fusjon av Bioforsk, Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) og Norsk institutt for skog og landskap.

Bioøkonomi baserer seg på utnyttelse og forvaltning av biologiske ressurser fra jord og hav, fremfor en fossil økonomi som er basert på kull, olje og gass. NIBIO skal være nasjonalt ledende for utvikling av kunnskap om bioøkonomi.

Gjennom forskning og kunnskapsproduksjon skal instituttet bidra til matsikkerhet, bærekraftig ressursforvaltning, innovasjon og verdiskaping innenfor verdikjedene for mat, skog og andre biobaserte næringer. Instituttet skal levere forskning, forvaltningsstøtte og kunnskap til anvendelse i nasjonal beredskap, forvaltning, næringsliv og samfunnet for øvrig.

NIBIO er eid av Landbruks- og matdepartementet som et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter og eget styre. Hovedkontoret er på Ås. Instituttet har flere regionale enheter og et avdelingskontor i Oslo.